

Silhouet

Halfzes in de ochtend. Herfst. Het wordt licht in Londen. Ik sta op nog voordat de wekker afgaat, kleed me aan in het donker en ga meteen de deur uit. Zelfs voor een kop thee heb ik geen tijd. Zoals altijd heb ik het onrustige gevoel dat er 's nachts misschien iets mis is gegaan. En als er iets misgaat, kan het ook goed fout lopen.

Ik hoor de eerste vrachtwagens, bestelbusjes en vroegste forrenzen de stad al in rijden. Van Tower Hill Road, Fenchurch Street en London Bridge komt het gebrom dat bij een ontwakende stad hoort.

Met de zee van twinkelende lichtjes van de Londense skyline in de rug, loop ik snel de stenen wenteltrap naast de Flint Tower op. Ik zie het oude gebouw van de gemeentelijke havendienst, nu een peperduur hotel maar ooit het gebouw vanwaaruit al het scheepsverkeer over de Thames werd geregeld. Erachter staan de Cheesegrater, de Curve en de Gherkin ('de kaasrasp', 'de bocht' en 'de augurk') – de nieuwe wolkenkrabbers met hun grappige bijnamen.

Langs de kapel en Waterloo-kazerne loop ik naar ons eigen grasveld, de Tower Green, waar het naar Londen in de ochtend ruikt: het heerlijke landelijke aroma van pas gemaaid gras vermengd met de geur van uitlaatgassen, rivierwater en versgema-

len koffie. Voor me doemt de Tower Bridge op en in het zuiden ligt de HMS Belfast stevig verankerd in de rivier.

Op dit uur is de Tower nog verlaten. Ik ben helemaal alleen met de schimmen van een duizendjarige geschiedenis.

Na mijn roep blijft het even stil. Ik roep nog een keer en speur met mijn ogen de hemel af. Zoals altijd is het een angstig moment. Maar dan zie ik haar bovenop een van de gebouwen van de Tower zitten; haar donkere silhouet steekt af tegen de blauwgrijze ochtendlucht.

‘Goedemorgen,’ zeg ik.

En een goede morgen is het.

Alle raven zijn in de Tower.

Ik kan weer vrij ademen – het koninkrijk is weer een dag veilig.

Ravenmeester

Mijn baan wordt vaak de raarste baan in Groot-Brittannië genoemd.

Raar? Misschien.

De mooiste. Absoluut.

Mijn naam is Chris Skaife en ik ben de ravenmeester van de Tower of London.

Mijn officiële titel luidt: Yeoman Warder Christopher Skaife, of Her Majesty's Royal Palace and Fortress, the Tower of London, a member of Her Majesty's Bodyguard of the Yeoman of the Guard Extraordinary. Deze speciale garde staat bekend als de oudste nog bestaande 'lijfwachter' ter wereld. Hij werd ergens na de Slag bij Bosworth in 1485 door Henry VII opgericht. Alle Yeoman Warders zijn oud-militairen, van beide geslachten, die het land minstens tweeëntwintig jaar onberispelijk gediend hebben. Zij, of beter gezegd wij, zijn de ceremoniële bewakers van de Tower of London. In theorie moeten we zowel de gevangenen als de hier bewaarde kroonjuwelen bewaken. Feitelijk leiden we bezoekers rond en houden we de rituelen van de Tower in stand. We wonen ook in het complex. Het gezegde 'my home is my castle' gaat voor ons letterlijk op.

Waar moet ik beginnen als ik wil uitleggen wat de Tower of London is? Van oorsprong is de Tower een vesting en koninklijk

paleis, maar hij heeft ook dienstgedaan als gevangenis, wapenarsenaal, koninklijke munt en koninklijk wapenmagazijn. Een van de vermaarde vroege Engelse historici, John Stow, die nog geen kilometer van de Tower af opgroeide, zette al die functies het best op een rijtje in zijn boek *Survey of London* uit 1598. ‘Deze toren is een citadel ter verdediging of beheersing van de stad; een koninklijk paleis voor bijeenkomsten en verdragen; een staatsgevangenis voor de gevaarlijkste misdadigers; op dit ogenblik de enige plek in heel Engeland waar munten mogen worden geslagen; het arsenaal voor oorlogsmaterieel en dergelijke; de schatkamer voor de ornamenten en juwelen van de kroon; en de bewaarplaats van de meeste documenten van de koninklijke gerechtshoven in Westminster.’ Daar valt niet veel aan toe te voegen. Vandaag de dag ontvangen we zo’n drie miljoen bezoekers per jaar.

In Londen zijn talloze beroemde plaatsen waar toeristen en inwoners naartoe kunnen. Je hebt Westminster Abbey, de Houses of Parliament, Buckingham Palace, Kensington Palace, Kew Gardens, Hampton Court, het British Museum, het Imperial War Museum, het Victoria and Albert Museum, het Science Museum of het Natural History Museum. En dat zijn dan alleen nog maar de beroemdste. Houd je van een mooi barokinterieur, dan kun je naar een van de door Hawksmoor ontworpen kerken. Wil je liever een goed voorbeeld van het naoorlogse brutalisme zien, dan is er de Royal Festival Hall. Wie een mooi uitzichtpunt zoekt, gaat naar Hampstead Heath of Primrose Hill, of naar de hoogste etage van The Shard (‘de scherf’). Ook theaters, concertzalen, restaurants en cafés zijn er in alle soorten en maten. Maar naar mijn mening staat het als een paal boven wa-

ter dat de Tower nog steeds een van de grootste attracties van Londen is.

Waarom? Wel, wij zijn ontegenzeggelijk een van de oudste attracties. Nadat Willem de Veroveraar in 1066 koning Harold in de Slag bij Hastings had verslagen, wilde hij door middel van een bouwwerk laten zien dat hij de almachtige overwinnaar was. Zo werd ongeveer tien jaar na zijn zege een begin gemaakt met de bouw van de White Tower, het grootste en krachtigste bouwwerk in Engeland ooit. Het was als machtssymbool bedoeld en is dat tot op de dag van vandaag gebleven. In mijn ogen is er in het hele land geen beter voorbeeld te vinden van architectuur als statement. Hoe vaak Londen ook heruitgevonden is, de Tower is gebleven. In 1666 werd de oude stad goeddeels verwoest door de Grote Brand. De Newgate Prison bestond daarna niet meer. De Old London Bridge was weg. Ook de grote pakhuizen bij St Katharine's Docks waren verdwenen. Zelfs in de jaren dat ik bij de Tower werk, is Londen veranderd. Zie de Shard, de Gherkin en de Walkie Talkie; de nieuwe spoorlijnen dwars door de stad, de Docklands Light Railway en de gentrificatie van East End. Maar tussen dat alles in staat nog steeds de Tower of London. Het is een ongelooflijk gebouwencomplex, dat behalve voor macht ook symbool staat voor een gewelddadig verleden van moord en marteling. En natuurlijk zijn er de raven van de Tower.

Op dit moment hebben we zeven raven. Als ravenmeester ben ik verantwoordelijk voor hun veiligheid en welzijn. Ik zorg voor de raven en de raven zorgen voor ons. Zonder de vogels, zo zegt een legende immers, zal de Tower tot stof vergaan en het koninkrijk in rampspoed worden gestort.

Met dit boek wil ik enkele van de meestgestelde vragen over de raven beantwoorden. Waarom zijn er eigenlijk raven in de Tower? Waar komen de mythen en het bijgeloof over de vogels

vandaan? Hoe zorg ik voor ze? Wat geef ik ze te eten? Van wie hebben ze hun naam? Wat gebeurt er met ze als ze sterven? Hoe en waarom blijven ze in de Tower?

Het is denk ik goed om meteen te zeggen dat dit boek geen wetenschappelijke studie is. Hoeveel academici die onze raven kwamen bestuderen en erover schreven, ik in de loop der jaren ook heb mogen ontmoeten en helpen, zelf ben ik geen wetenschapper. Ik heb geen enkele opleiding in de vogelkunde; de ervaring die ik door mijn jarenlange zorg voor de raven heb opgedaan, maakt me nog geen ornitholoog. Ik ben maar een gewone jongen die het geluk heeft dat hij veel tijd mag doorbrengen met een paar van de beroemdste vogels ter wereld. Dit boek gaat over mijn leven en werk met de raven in de Tower en over wat het betekent ravenmeester te zijn.

Ik ben geboren en getogen in Dover, in het graafschap Kent, in het zuidoosten van Engeland. Mijn allereerste herinnering is dat ik als peuter naar het open raam in de woonkamer klom. Ik stond op de vensterbank klaar om te springen toen ik naar binnen werd getrokken. De vrijheidsdrang zat er al vroeg in. Een andere herinnering, van een paar jaar later, is dat ik in een grote en knoestige boom klom totdat ik me recht boven de kas van de buurman bevond. Ik wilde zien wat er zou gebeuren. Wat er gebeurde was dat ik dwars door het glas ging. De littekens zitten er nog steeds.

Toen ik een jaar of vijftien was, begon ik te spijbelen: samen met een paar andere kinderen bracht ik de schooluren door in het bos of de heuvels in de buurt. We stookten vuurtjes, dronken cider, stalen dingen of hingen maar wat rond. We groeven holen of sneden pijlen met onze dolken, of we braken in een oude opslagplaats of garage in om te zien wat voor kattenkwaad we daar konden uithalen. We kochten vuurwerk en staken de rotjes in de uitlaat van een auto of een oude afvoerpijp. We hebben

ook een keer een paar motoren gestolen en ermee door de heuvels gecrost. Toen we een Ford Anglia wilden stelen, bleek de accu leeg te zijn en werden we door de politie opgepakt. Ik weet nog dat ik er een gezwollen oor aan overhield.

Ik was geen slechte jongen, maar mijn gedrag was niet om over naar huis te schrijven.

Dit was in 1981. Het nieuws berichtte over seriemoordenaar Peter Sutcliffe, de hongerstakers in Ierland, de rellen in Brixton en Toxteth en de betogingen van het National Front waarbij Enoch Powell de rassenstrijd aankondigde. Ook begon aids om zich heen te slaan en de werkloosheidscijfers schoten omhoog. Thatcher was aan de macht. De IRA pleegde bomaanslagen op militairen en burgers. Je zou kunnen zeggen dat het land een moeilijke periode doormaakte.

En daar waren wij, aan het begin van een nieuw decennium, jongens en meisjes met het eindexamen in zicht en klaar voor eigen avonturen.

Mijn ouders begonnen zich zorgen te maken. Ik dronk, rookte, ging naar feestjes, sloop het huis uit om in de heuvels te slapen en deed mee met gevechten met andere groepen. Wat moesten ze met me aan?

Maar op een dag kwam er iemand van het leger op school die ons warm moest maken voor een militaire carrière. Toevallig kwam hij op een van de dagen dat ik niet spijbelde.

Net als veel leeftijdgenoten had ik vaak Tweede Wereldoorlogje gespeeld. Mijn vriendjes en ik speelden met onze soldaatjes hele veldslagen na, van de geallieerden tegen de nazi's en al dat soort dingen waarover we lazen in oorlogstrips. In de jaren zeventig waren dat strips als *Victor*, *Warlord* en *Battle*. Op tv had je natuurlijk *Dad's Army*, *Kojak* en *The Six Million Dollar Man*, en *Kung Fu* en *Planet of the Apes* – allemaal series over helden en slechteriken en harde kerels en strijd. Dus toen de militair een

praatje voor ons hield en een folder uitdeelde over dienen bij het leger – met de belofte van een leven vol avontuur, van harde kerels en strijd tussen goeden en slechteriken – leek me dat wel wat. Ik nam de folder mee naar huis en praatte erover met mijn ouders, die waarschijnlijk dachten, nou, als hij in dienst gaat, belandt hij in elk geval niet in de gevangenis.

Samen met mijn moeder ging ik naar het recruiteringsbureau in Dover, feitelijk niet meer dan een kleine barak van rode baksteen die aan de voet van de kliffen stond, bij de oostelijke haven en de ferryterminal. Daar kwamen we terecht bij zo'n oude, dikke sergeant die zich overduidelijk zat te vervelen. Je hoefde alleen maar een simpele lees- en rekentest af te leggen, op het stipellijntje te tekenen en beloven dat je in dienst zou treden van het Britse leger. Daar kwam het zo'n beetje op neer, en dat deed ik dus.

Het was het beste besluit dat ik ooit genomen heb.

Ik meldde me bij de Deepcut-kazerne voor een conditietest, gesprekken en een algemene kennistest. De uitslagen waren zo goed dat ik werd gevraagd of ik niet een vak wilde leren. Ik was een lastpak, maar niet stom. Ik had een opleiding kunnen volgen voor geniesoldaat of zelfs veterinaire verpleger. Ik had kortom een gedegen vak kunnen leren, maar omdat de Falklandoorlog net begonnen was, wilde ik alleen maar leren hoe je met een geweer schiet en soldaat wordt. Dat was tenslotte wat ik wilde. Zo begon ik als een ouderwetse Jan Soldaat. Nadat ik me op school had afgemeld, brachten mijn ouders me naar het station in Dover. We namen afscheid en ik trad als minderjarige soldaat in dienst van het Junior Infantry Battalion in Basingbourn. Het was 18 juni 1982 en zoals ik later hoorde een paar dagen nadat de Britse strijdkrachten Stanley hadden heroverd op de Argentijnen en de oorlog voorbij was. Ik was zestien en een half en zou bijna vijftig jaar in het leger blijven. En dat soldatenleven,

waarin ik overal ben ingezet en de hele wereld heb gezien, bracht me uiteindelijk bij mijn vrienden, de raven, in de Tower of London.

Ik prijs me zeer gelukkig met mijn twee carrières: als soldaat en nu als Yeoman Warder. Als soldaat zag ik het beste en slechtste waartoe de mens in staat is. Als ravenmeester heb ik het voorrecht te zien hoe een paar van de meest bijzondere niet-menselijke wezens leven en zich gedragen. Wat ik onder meer van de raven heb geleerd, is dat ze verbazingwekkend veel op ons lijken. Ze zijn veelzijdig, kunnen zich goed aanpassen, ze zijn omnivoor, kunnen heel wreed en heel aardig zijn en over het geheel genomen kunnen ze goed met elkaar overweg. Dankzij mijn werk met de raven, heb ik veel geleerd over wat het betekent mens te zijn. Ik heb geleerd te luisteren, te observeren en stil te zijn. De raven zijn mijn leraren geweest en ik hun leerling.

Ik heb nog een oude foto van toen onze klas een schoolreisje naar Londen maakte. Deze werd genomen op Trafalgar Square. We waren voor een dagje met de trein uit Kent gekomen en kregen alles te zien wat je in de hoofdstad gezien moet hebben! Op de foto zit ik gekleed en gekapt volgens de mode van de jaren zeventig – broek met wijde pijpen en bloempotkapsel – geknielde duiven op het plein te voeren. De foto straalt uit dat ik er helemaal in opga. Je kunt me zelfs zien denken: waar draait het bij deze vogels om?

Die fascinatie heb ik nog steeds. Ik hoop dat u door het lezen van dit boek ook gefascineerd zult raken.

De regels

Voor zover ik weet ben ik pas de zesde ravenmeester die ooit in de Tower is benoemd. Voordien behoorde de zorg voor de raven tot de taken van de Yeoman-kwartiermeester. Zoals veel beroemde tradities in Groot-Brittannië is ook de rol en zelfs de titel van ravenmeester een recente uitvinding. Het verhaal gaat dat Henry John, die vlak na de oorlog aantrad als kwartiermeester, zoveel aandacht aan de vogels besteedde, dat hij door oudere Yeoman Warders spottend ‘*raving mad*’, stapelgek, werd genoemd. Dat zou er weer toe hebben geleid dat hij in plaats van als de kwartiermeester liefkozend als de ‘*Raving Master*’ werd aangeduid. Maar pas toen Henry John in 1968 werd opgevolgd door John Wilmington, werd de gewoner klinkende titel Raven Master officieel, en weer jaren later veranderde de titel Raven Master, vast en zeker door een administratieve fout, in Ravenmaster.

In het team dat ik leid, zitten nog drie andere Yeoman Warders, die mij hier in de Tower assisteren bij de zorg voor de raven. Zij worden de assistenten van de ravenmeester genoemd. Ik noem ons het raventeam. Samen moeten we 365 dagen per jaar voor de vogels zorgen. Iedere dag is op zijn minst één Yeoman Warder voor ze verantwoordelijk. We kunnen dus gevoeliglijk aannemen dat onze raven de best verzorgde – en zeker de meest geliefde – vogels ter wereld zijn.

Van mijn illustere voorgangers in deze baan heb ik in de loop der jaren een paar simpele regels overgenomen, regels die ik graag doorgeef aan mijn assistenten. In theorie kun je zeggen dat als je die regels opvolgt, de raven en jij het elkaar niet lastig zullen maken.

Jaag de raven niet op.

Probeer niet de pikorde te veranderen.

Sla nooit uit haast dingen over.

Blijf altijd rustig.

Laat de raven elke dag dezelfde routine volgen.

Bereid je voor op chaos als je een van de bovenstaande regels overtreedt.

Uiteraard heb ik deze regels vele malen overtreden. Bovendien moet een goede ravenmeester veel meer kunnen dan het naleven van die paar regels alleen.

Als ravenmeester moet je zeer besluitvaardig zijn. Door de jaren heen heb ik voor allerlei problemen gestaan: een vogel valt een andere vogel aan, een vogel valt een mens aan, een mens valt een vogel aan, er zijn spullen of etenswaren gestolen, er zijn problemen van medische aard, veiligheidsproblemen, ziekte, dood en tragedie. In het kader van mijn baan heb ik dagelijks te maken met kinderen, gidsen, beroemdheden, journalisten, amateurhistorici, beroepshistorici, vogelliefhebbers en alle andere soorten mensen die de Tower bezoeken. Ik schat dat ik midden in de zomer, bij topdrukke dus, zo'n drie- tot vierhonderd keer per dag wordt gefotografeerd, en dat dag in dag uit. Ik neem aan dat de raven en ik in alle uithoeken van de wereld in een fotoalbum te zien zijn. Uit liefde voor de raven ben ik bijna verdronken en bijna van hoge gebouwen gevallen, en heb ik voor hun bestwil vele malen mijn reputatie op het spel gezet en mijn nek uitgestoken. En je kunt niet

zeggen dat de vogels me daarvoor dankbaar zijn. Het zijn geen huisdieren. Ze kunnen ook geen kunstjes doen. Ze rijden niet op eenwielers. Ze spreken geen Latijn. Ze doen niet per se wat ik ze opdraag – wat behoorlijk frustrerend kan zijn. Zo werd bijvoorbeeld een cameraman tijdens een televisie-interview door een raaf speels in de kuit gepikt, wat voor enige commotie zorgde. Je kunt ze niet africhten. De raven in de Tower zijn grote, sterke en onvoorspelbare dieren die pijnlijk kunnen bijten, zich vrijelijk tussen en op de gebouwen kunnen bewegen en dus altijd als zij er zin in hebben kunnen wegvliegen.

U bent dus gewaarschuwd. U kent de regels. Dan is het nu tijd de raven zelf te leren kennen.